
IN MEMORIAM

Bezeczky Gábor
(1955–2025)

Ha Bezeczky Gábor tudományos pályájának összefoglalására vállalkoznék, minden bizonnyal – és talán nem alaptalanul, hiszen ez állt hozzá a legközelebb – Krúdy-kutatásaival kezdeném a felsorolást. Kulcsszerepe volt abban, hogy a korábbi, főként a korai írásokat mellőző Krúdy-kiadások mellett elindulhasson egy új, átfogó összkiadás-sorozat. De nem csupán a szövegek közreadása köthető hozzá, hanem azok értelmezése és ezzel együtt a Krúdy-œuvre átértékelése is. Életművének áttekintésekor nem hagynám ki azt sem, hogy tematikus lapszámot állított össze a *Helikon* számára *A jelentésteremtő metafora* címmel 1990-ben. Ez a szám és további metafora-kutatásai is jól mutatják, milyen kérdések izgatták Gábort: a téma az irodalom és nyelvészet határterületeire, a nyelv- és jelentéstudomány felé vezette, eredményeit pedig irodalmi szövegek olvasásakor is kamatoztatta.

Még hosszasan folytathatnám a sort, hiszen Gábor szerteágazó érdeklődése számos, többek között sajtótörténeti vagy narrációelméleti fókuszú írásban öltött testet. Mégsem kísérel meg tudományos életművének átfogó összegzését, indoklásul pedig éppen az ő szavait veszem kölcsön. A 2021-ben elhunyt Kálmán C. Györgyről ezt írta a *Literatura* emlékszámban: „Kálmán C. György nekem nem tudós, nem tanár, nem megértendő probléma volt, hanem barát. Személyes ügy.”¹ Nem tudnám pontosabban megfogalmazni, mit jelentett nekem Gábor.

Ennek ellenére gyakran diskuráltunk szakmai ügyekről, meséltünk egymásnak aktuális kutatásunkról. Mindig lenyűgözött széles tájékozottsága és olvasottsága; nem volt olyan téma, amihez ne tudott volna legalább két-három könyvet ajánlani a kimeríthetetlen könyvtárából. Olyan kutatónak ismertem, akit soha nem a kimenet, a felmutatható eredmény érdekelt, hanem maga a folyamat. Nem riadt vissza az aprólékos adatgyűjtéstől; heteket, hónapokat szánt olyan projektekre is, amelyek végül az asztalfiókban maradtak. A kényszerfeladatok nemhogy nem hozták lázba, hanem egyenesen bosszantották,

¹ BEZECZKY Gábor, „Nehezemre esik”, *Literatura* 48, 1. sz. (2022): 14–16, 14.

míg a saját, önmaga által kijelölt témákkal kitörő örömmel foglalkozott. Szenvedélyesen kutatta például a titokzatos, ismeretlen nyelven írt, máig megfejtetlen Rohonci kódexet, és szívesen osztotta meg kollégáival a századfordulós írókat, hírlapírókat, szerkesztőket feltérképező adatbázisát.

De ugyanezzel a lelkesedéssel vetette bele magát minden másba is, ami érdekelte; élete végén ugyan már kevésbé foglalkozott irodalommal, de szívesen olvasott a pénz történetéről, és szinte szünet nélkül zenét hallgatott. Barátságunkat alapjaiban határozta meg a zene, legyen szó Mozarttról, Telemannról, a Beatlesről vagy a King Crimsonról, akikhez képest – ahogy ő mondta – még a Led Zeppelin is túl hagyományosnak hatott a hetvenes években, amikor töretlen rajongása elkezdődött. A Hammond-orgonáról ugyan megosztott a véleményünk, de ez semmit nem vont le beszélgetéseink értékéből. Csípős, sziporkázó humora az utolsóig vele maradt, ahogyan nyelvi eleganciája is. Sosem volt pongyola; még egy hétköznapi, baráti levélváltás során is gondosan és választékosan fogalmazott, és csak a legindokoltabb esetben használt felkiáltójelet. Gyakran és szívesen mesélt az életéről, gyerekkori emlékeiről, utazásairól, nyelvtanári élményeiről, és mindig meg tudott lepni egy-egy meghökkentő, váratlan életrajzi ténnyel. Élete utolsó heteiben tudtam meg például, hogy a kilencvenes években lefordított egy Tarzan-kötetet.

Gábor korábban egy másik titkot is megosztott velem – bár ez inkább afféle műhelytitok volt, semmint hétpecsétes misztikum. Ráadásul nem is szakmai, hanem gasztronómiai természetű: elárulta a tökéletes palacsinta receptjét. Ugyanis Gábor – ezt sokan tudják róla – valóban a legjobb palacsintát sütötte, és gyakran hívta össze barátait, kollégáit, hogy közösen fogyasszák el a legendás ételt. A titkos összetevő valójában nem különösebben rendkívüli, mégis tagadhatatlan, hogy a palacsinta íze és állaga is jobb tőle. Amikor én készítettem el az édességet immár a leleplezett hozzávalóval, és Gábor érdeklődött, hogy sikerült, be kellett vallanom: nem rossz, de valahogy mégsem az igazi. Nem sokkal később meglepett egy profi palacsintasütővel, mondván, ha ebben sütöm, hibátlan lesz. A végeredmény valóban még jobb lett, de – bár neki nem vallottam be – valami még mindig hiányzott. Azóta rájöttem, mi az az igazi és most már pótolhatatlan összetevő: hogy nem ő sütötte.

Major Ágnes